

NAPUTAK
o provedbi pilot projekata na Lokalnim izborima 2024. godine uz uporabu izbornih
tehnologija

Sarajevo, svibanj 2024. godine

Na temelju čl. 2.9 stavak (1) točka 8. i 20.16d Izbornog zakona Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 23/01, 7/02, 9/02, 20/02, 25/02, 4/04, 20/04, 25/05, 52/05, 65/05, 77/05, 11/06, 24/06, 32/07, 33/08, 37/08, 32/10, 18/13, 7/14, 31/16, 41/20, 38/22, 51/22, 67/22 i 24/24), Središnje izborno povjerenstvo BiH je na 20. sjednici, održanoj 03.05.2024. godine, donijelo

NAPUTAK o provedbi pilot projekata na Lokalnim izborima 2024. godine uz uporabu izbornih tehnologija

Poglavlje I. – Opće odredbe

Članak 1. (Predmet)

Naputkom o provedbi pilot projekata na Lokalnim izborima 2024. godine uz uporabu izbornih tehnologija (u daljnjem tekstu: Naputak) utvrđuje se način pripreme i provedbe pilot projekata korištenja tehnologija u izbornom procesu, način instaliranja i pripreme opreme, provedbe izbornih aktivnosti uz uporabu tehnologija, vođenja evidencija i izvještaja, obveze učesnika, načina dostave i prijema opreme i druga pitanja bitna za organizaciju i provedbu pilot projekata na dan održavanja Lokalnih izbora 2024. godine.

Članak 2. (Svrha pilot projekata)

Svrha pilot projekata je testiranje izbornih tehnologija i simulacija njihove primjene na biračkim mjestima u Bosni i Hercegovini, radi utvrđivanja modaliteta tehnološkog jačanja izbornih institucija i procesa kako bi se dobili relevantni pokazatelji o mogućnostima primjene izbornih tehnologija u izbornom procesu.

Članak 3. (Vrste pilot projekata)

Na dan održavanja Lokalnih izbora 2024. godine Središnje izborno povjerenstvo BiH provesti će sljedeće pilot projekte:

1. Pilot projekat 1 - Autentifikacija birača i transmisija rezultata
2. Pilot projekat 2 - Optički skeneri i automatsko prebrojavanje glasačkih listića
3. Pilot projekat 3 - Biometrijska identifikacija birača i autentifikacija birača
4. Pilot projekat 4 – Video nadzor na biračkim mjestima – ukoliko se steknu uvjeti za provedbu.

Članak 4. (Autentifikacija birača i transmisija rezultata)

(1) Autentifikacija birača je postupak potvrđivanja identiteta birača na biračkom mjestu, koji se vrši nakon izvršene identifikacije putem osobnog dokumenta iz članka 5.12 stavak (4) Izbornog zakona BiH, i podrazumjeva proceduru poređenja matematičkog modela otiska prsta

birača u evidencijama Agencije za identifikacijske dokumente, evidenciju i razmjenu podataka i dodatne potvrde identiteta birača.

(2) Transmisija rezultata je postupak unosa izbornih rezultata u Jedinstveni izborni informacijski sustav putem on-line aplikacije i vrši se nakon ručnog prebrojavanja rezultata glasanja na biračkim mjestima.

(3) Biračka mjesta na kojima će biti proveden pilot projekat autentifikacije birača i transmisije rezultata biti će određena posebnom odlukom Središnjeg izbornog povjerenstva BiH sukladno tehničkim uvjetima biračkog mjesta.

Članak 5.

(Optički skeneri i automatsko prebrojavanje rezultata izbora)

(1) Optički skeneri su posebni elektoronski uređaji koji prepoznaju tehnologiju prepoznavanja optičnog znaka sa instaliranim odgovarajućim softwerom stvorenim u izborne svrhe, te sa integriranim komponentama za skeniranje papirnog glasačkog listića, prebrojavanje glasova, zbrajanje rezultata i tiskanje i služe u svrhu provedbe glasanja na biračkim mjestima i dostave rezultata izbora.

(2) Biračka mjesta na kojima će biti proveden pilot projekat optičkih skenera i automatskog prebrojavanja rezultata izbora biti će određena posebnom odlukom Središnjeg izbornog povjerenstva BiH sukladno tehničkim uvjetima biračkog mjesta.

Članak 6.

(Biometrijska identifikacija birača)

(1) Biometrijska identifikacija i autentifikacija je postupak potvrđivanja identiteta birača na biračkom mjestu, koji se vrši nakon izvršene identifikacije birača na biračkom mjestu putem osobnog dokumenta iz članka 5.12 stavak (4) Izbornog zakona BiH, i podrazumjeva proceduru uporedbe biometrijskih podataka otiska prsta birača putem uređaja za identifikaciju u koji su integrirani biometrijski podaci ili koji se u realnom vremenu provjeravaju u evidencijama Agencije za identifikacijske dokumente, evidenciju i razmjenu podataka.

(2) Biračka mjesta na kojima će biti proveden pilot projekat optičkih skenera i automatskog prebrojavanja rezultata izbora biti će određena posebnom odlukom Središnjeg izbornog povjerenstva BiH sukladno tehničkim uvjetima biračkog mjesta.

Članak 7.

(Video nadzor na biračkim mjestima)

(1) Video nadzor je sustav kojim su pokrivena biračka mjesta i/ili prostorije predviđene za brojanje glasačkih listića i koji ima mogućnost lokalne pohrane video snimaka a kojim nije ugrožena tajnost glasanja.

(2) Pilot projekat video nadzora biti će proveden, ukoliko se ispune tehnički uvjeti, na biračkim mjestima i/ili prostorijama predviđenim za brojanje glasačkih listića a koja će biti određena posebnom odlukom Središnjeg izbornog povjerenstva BiH a nakon konsultacija sa izbornim povjerenstvima osnovnih izbornih jedinica (u daljnjem tekstu: izborna povjerenstva).

Poglavlje II. - Autentifikacija birača i transmisija rezultata sa biračkog mjesta

Članak 8.

(Oprema)

U svrhu provedbe pilot projekta autentifikacije birača i transmisija rezultata na biračkom mjestu koriste se prijenosni računari, skeneri otisaka prsta, bar code skeneri i mobilni internet paketi sa USB modemom.

Članak 9.
(Dostava opreme)

- (1) Tehničku opremu iz članka 8. ovog Naputka Središnje izborno povjerenstvo BiH dostavlja na biračko mjesto uz koordinaciju sa izbornim povjerenstvima i na temelju Planom dostave, a o čemu se vodi poseban Zapisnik.
- (2) Prema planu iz stavka (1) ovog članka, oprema se dostavlja najkasnije 12 sati prije otvaranja biračkih mjesta.

Članak 10.
(Operater)

- (1) Operater je osoba imenovana od strane Središnjeg izbornog povjerenstva BiH zadužena za instalaciju, provjeru, rad na opremi, rješavanje tehničkih problema, deinstalaciju i pripremu opreme za povrat.
- (2) Operater je obavezan da tehničku opremu potrebnu za provedbu pilot projekta u koordinaciji sa izbornim povjerenstvom instalira na biračkom mjestu odmah nakon zaprimanja opreme od strane biračkog odbora, te provjeri funkcionalnost dostavljene opreme o čemu izvještava izorno povjerenstvo.
- (3) Postupak instaliranja i načina provjere opreme biti će reguliran posebnom instrukcijom Središnjeg izbornog povjerenstva BiH

Članak 11.
(Provjera opreme)

- (1) Operater iz članka 10. ovog Naputka dužan je biti na biračkom mjestu najmanje 1 sat prije otvaranja biračkog mjesta i ponovno provjeriti sve funkcionalnosti opreme o čemu izvještava izorno povjerenstvo putem predsjednika biračkog odbora.
- (2) Predsjednik biračkog odbora dužan je omogućiti pristup operateru uz osobe iz članka 16. stavak (1) Pravilnika o provedbi izbora.
- (3) U slučaju problema u radu i funkciniranju opreme postupa sukladno Instrukciji iz članka 10. stavak (3) ovog Naputka.
- (4) U slučaju tehničkih problema sa opremom odluku o nastavku izbornih aktivnosti na biračkom mjestu donosi Središnje izorno povjerenstvo BiH.

Članak 12.
(Postupak identifikacije i autentifikacije)

- (1) Prilikom ulaska na biračko mjesto radi identifikacije i glasanja svaki birač mora predočiti jedan od važećih osobnih dokumenata, sukladno članku 5.12 Izbornog zakona BiH, radi identifikacije birača. Nakon što se uvrđi identitet birača član biračkog odbora, zadužen za identifikaciju, pronalazi njegovo ime i prezime u izvodu iz Središnjeg biračkog popisa, birač se potpisuje identično kao na identifikacijskom dokumentu pored svog imena u izvodu iz Središnjeg biračkog popisa. Član biračkog odbora ima dužnost i odgovornost upozoriti svakog birača da njegov potpis na izvodu iz Središnjeg biračkog popisa mora odgovarati potpisu na identifikacijskom dokumentu koji je predočen.
- (2) Ukoliko se birač ne potpiše identično kao na identifikacijskom dokumentu, član biračkog odbora ga upozorava da se treba potpisati isto kao na identifikacijskom dokumentu, a ukoliko birač isto odbije predsjednik biračkog odbora u dijelu Z5 ZARBO navodi ime i prezime birača, redni broj birača na izvodu iz Središnjeg biračkog popisa i činjenicu da je birač odbio da se potpiše identično kao na identifikacijskom dokumentu.

(3) Nakon izvršene identifikacije, ukoliko je identifikacija izvršena putem osobne iskaznice ili vozačke dozvole operater putem skenera bar koda učitava bar kod sa dokumenta kojim je izvršena identifikacija. Nakon što aplikacija učita osobne podatke birača a koji budu vidljivi na ekranu, operater upućuje birača da stavi otisak odgovarajućeg prsta na čitač otiska prsta koji putem aplikacije i matematičkog modela otiska prsta upoređuje otisak sa bazom podataka Agencije za identifikacijske dokumente, evidenciju i razmjenu podataka.

(4) Nakon što se izvrši autentifikacija i potvrdi identitet, birač se upućuje u daljnju proceduru glasanja propisanu člankom 18. Pravilnika o provedbi izbora.

(5) U slučaju neuspjele autentifikacije vrši se ponovna identifikacija putem osobnog dokumenta od strane predsjednika biračkog odbora i člana biračkog odbora zaduženog za identifikaciju, o čemu se vodi posebna evidencija koja sadrži ime i prezime birača kod kojeg nije uspjela autentifikacija i vrijeme glasanja. Birač se nakon ponovne identifikacije upućuje u daljnu proceduru glasanja propisanu člankom 18. Pravilnika o provedbi izbora.

(6) Ukoliko je identifikacija birača izvršena putem putne isprave, umjesto postupka čitanja bar koda sa dokumenta, operater unosi jedinstveni broj građanina u aplikaciju nakon čega se provodi postupak propisan st. (3), (4) i (5) ovog Naputka.

(7) U slučaju pokušaja glasanja u ime druge osobe, glasanje se prekida te se poziva policija. Predsjednik biračkog odbora će u ZARBO evidentirati ovaj slučaj, zapisujući podatke s identifikacijskog dokumenta kojim je pokušano glasanje i podatke osobe koja je pokušala glasanje ukoliko raspolaže tim podacima. O navedenim slučajevima predsjednik biračkog odbora odmah obavještava izbornu povjerenstvo.

Članak 13. **(Pomoć druge osobe)**

(1) Prilikom glasanja birača koji je slijep, nepismen ili osoba sa invaliditetom, birač ima pravo koristiti pomoć druge osobe koju on izabere i uz odobrenje predsjednika biračkog odbora.

(2) Prilikom glasanja osobe iz stavka (1) ovog članka provodi se procedura propisana člankom 19. Pravilnika o provedbi izbora.

(3) Za osobe za koje nije moguće izvršiti autentifikaciju primjenjuje se procedura propisana člankom 12. stavak (5) ovog Naputka.

Članak 14. **(Izveštaj)**

O cijelom postupku autentifikacije birača vodi se poseban izvještaj koji sadrži vrijeme otvaranja i zatvaranja biračkog mjesta, ukupnu izlaznost na biračkom mjestu, statistike o spolu i starosti birača, broju uspješnih autentifikacija, broju neuspješnih autentifikacija, informaciju o pokušajima glasanja u ime druge osobe, eventualnim problemima u radu aplikacije, eventualnim problemima sa internet konekcijom te druga zapažanja od strane operatera i predsjednika biračkog odbora.

Članak 15. **(Pristup Jedinstvenom izbornom informacijskom sustavu)**

(1) Za potrebe transmisije rezultata sa biračkog mjesta svakom biračkom mjestu se omogućuje pristup Jedinstvenom izbornom informacijskom sustavu.

(2) Operater ili član biračkog odbora putem odgovarajuće aplikacije unosi podatke sljedeće podatke:

- a) Vrijeme otvaranja biračkog mjesta i eventualni komentar,
 - b) Odziv u 11.00 sati,
 - c) Odziv u 15.00 sati,
 - d) Odziv u 19.00 sati,
 - e) Zatvaranje biračkog mjesta.
- (3) Nakon zatvaranja biračkog mjesta provode se procedure prebrojavanja glasačkih listića propisanih čl. 25. – 30. Pravilnika o provedbi izbora.
- (4) Unos rezultata izbora u aplikaciju vrši se odmah nakon završavanja prebrojavanja određene razine i unosa rezultata u ZR obrazac.
- (5) Način pristupa, ovlaštenja i dodjela korisničkih prava te kontrola izbornih rezultata biti će reguliran posebnim aktom Središnjeg izbornog povjerenstva BiH.

Članak 16. **(Deinstalacija opreme)**

- (1) Nakon završetka rada biračkog odbora operater iz članka 9. ovog Napatka dužan je deinstalirati i propisno zapakirati tehničku opremu.
- (2) Predsjednik biračkog odbora dužan je da opremu iz stavka (1) ovog članka uz osjetljivi izborni materijal dostavi sa biračkog mjesta izbornom povjerenstvu, gdje se oprema skladišti do povrata Središnjem izbornom povjerenstvu BiH.

Poglavlje III. – Optički skeneri i automatsko prebrojavanje glasačkih listića

Članak 17. **(Oprema)**

- (1) Za potrebe provedbe pilot projekta koristit će se optički skeneri koji koriste tehnologiju prepoznavanja optičkog znaka. Ova tehnologija ima integrirane komponente za skeniranje papirnog glasačkog listića, prebrojavanje glasova, sumiranje rezultata i tiskanje.
- (2) Uz skenere iz stavka (1) ovog članka koristi se i posebna glasačka kutija, prilagođena tehničkim zahtjevima skenera i sa mogućnošću pečaćenja kutije.
- (3) U svrhu provedbe pilot projekta uporabe optičkih skenera i automatskog prebrojavanja glasačkih listića biti će proveden javni postupak odabira najpovoljnijeg ponuđača za nabavku optičkih skenera sa direktnom transmisijom rezultata.
- (4) Postupak iz stavka (1) provodi donator iz članka 8. Odluke o djelokrugu primjene pilot projekta Središnjeg izbornog povjerenstva BiH za Lokalne izbore 2024. godine broj: 05-1-02-2-419-1/24 od 03.04.2024. godine.

Članak 18. **(Dostava opreme)**

- (1) Tehničku opremu iz članka 8. ovog Napatka Središnje izbornog povjerenstvo BiH dostavlja na biračko mjesto uz koordinaciju sa izbornim povjerenstvima i na temelju Plana dostave, a o čemu se vodi poseban Zapisnik.
- (2) Prema planu iz stavka (1) ovog članka, oprema se dostavlja najkasnije 12 sati prije otvaranja biračkih mjesta.

Članak 19. **(Operater)**

- (1) Operater je osoba imenovana od strane Središnjeg izbornog povjerenstva BiH zadužena za instalaciju, provjeru, rad na opremi, rješavanje tehničkih problema, deinstalaciju i pripremu opreme za povrat.

(2) Operater je obavezan da tehničku opremu potrebnu za provedbu pilot projekta u koordinaciji sa izbornim povjerenstvom instalira na biračkom mjestu odmah nakon zaprimanja opreme od strane biračkog odbora, te provjeri funkcionalnost dostavljene opreme o čemu izvještava izorno povjerenstvo.

(3) Postupak instaliranja i načina provjere opreme biti će reguliran posebnom instrukcijom Središnjeg izbornog povjerenstva BiH.

Članak 20. **(Provjera opreme)**

(1) Operater iz članka 18. ovog Naputka dužan je biti na biračkom mjestu najmanje 1 sat prije otvaranja biračkog mjesta i ponovno provjeriti funkcionalnost opreme o čemu izvještava izorno povjerenstvo putem predsjednika biračkog odbora.

(2) Predsjednik biračkog odbora dužan je omogućiti pristup operateru uz osobe iz članka 19. stavak (1) Pravilnika o provedbi izbora.

(3) Predsjednik biračkog odbora provjerava glasačku kutiju i pokazuje svim prisutnim osobama da je glasačka kutija prazna. Nakon toga optički skener se stavlja na glasačku kutiju i propisno pečati.

(4) Prije otvaranja biračkog mjesta operater printa početni izvještaj iz skenera iz kojeg je vidljivo da je početno stanje na skeneru „0“. Ovaj Izvještaj potpisuje predsjednik i svi članovi biračkog odbora i prilaže se uz ZARBO obrazac.

(5) U slučaju problema u radu i funkciniranju opreme postupa sukladno Instrukciji iz članka 19. stavak (3) ovog Naputka

(6) U slučaju tehničkih problema sa opremom odluku o nastavku izbornih aktivnosti na biračkom mjestu donosi Središnje izorno povjerenstvo BiH.

Članak 21. **(Identifikacija, izdavanje glasačkog listića i glasanje)**

(1) Prilikom ulaska na biračko mjesto radi identifikacije i glasanja svaki birač mora predložiti jedan od važećih ličnih dokumenata, sukladno članku 5.12 Izbornog zakona BiH. Nakon što član biračkog odbora utvrdi identitet birača i njegovo ime bude pronađeno u izvodu iz Središnjeg biračkog popisa, birač se potpisuje identično kao na identifikacijskom dokumentu pored svog imena u izvodu iz Središnjeg biračkog popisa. Član biračkog odbora ima dužnost i odgovornost upozoriti svakog birača da njegov potpis na izvodu iz Središnjeg biračkog popisa mora odgovarati potpisu na identifikacijskom dokumentu koji je predložen.

(2) Ukoliko se birač ne potpiše identično kao na identifikacijskom dokumentu, član biračkog odbora ga upozorava da se treba potpisati isto kao na identifikacijskom dokumentu, a ukoliko birač isto odbije predsjednik biračkog odbora u dijelu Z5 ZARBO navodi ime i prezime birača, redni broj birača na izvodu iz Središnjeg biračkog popisa i činjenicu da je birač odbio da se potpiše identično kao na osobnom dokumentu.

(3) Kada birač bude identificiran i potpiše se u izvod iz Središnjeg biračkog popisa, član biračkog odbora zadužen za izdavanje glasačkih listića izdaje glasački listić. Ukoliko tehnologija bude dozvoljavala, na svaki glasački listić, na prednjoj stranici ispod teksta "Naputak za glasanje" u donjem lijevom uglu stavlja otisak štambilja biračkog mjesta potpisuje se pored štambilja, objašnjava biraču kako treba ispravno ispuniti glasačke listiće uz napomenu da obavezno pogleda naputak o načinu glasanja na poleđini svakog glasačkog listića zatim mu izdaje glasačke listiće i odmah ga upućuje prema jednoj od slobodnih glasačkih kabina kako bi popunio glasačke listiće. U glasačkoj kabini u isto vrijeme smije da se nalazi samo jedna osoba osim ako se radi o biraču iz članka 19. Pravilnika o provedbi izbora.

(4) Ispunjavanje glasačkog listića na biračkom mjestu je tajno, glasanje je osobno. Predsjednik i članovi biračkog odbora dužni su da osiguraju tajnost glasanja i onemoguće da neka osoba glasa umjesto druge osobe pod njegovim imenom ili da ponovo glasa.

(5) Nakon popunjavanja glasačkih listića birač glasački listić stavlja u posebnu fasciklu kojom se osigurava tajnost glasanja, te uz pomoć fascikle ubacuje jedna po jedan glasački listić u optički skener.

(6) Nakon što birač ubaci glasački listić u optički skener, na displayu skenera dobija informaciju da li je listić "važeći" ili „nevažeći“, nakon čega bira opciju da li želi nastaviti ili prekinuti postupak glasanja. Ukoliko potvrdi nastavak glasanja, glasački listić kroz optički skener ulazi u glasačku kutiju, a ukoliko prekine postupak glasanja birač ima pravo tražiti od biračkog odbora izdavanje novog glasačkog listića.

(7) O slučajevima u kojima je izdan novi glasački listić birački odbor vodi posebnu evidenciju.

(8) Član biračkog odbora zadužen za kontrolu glasačke kutije vodi računa da svi glasački listići budu ubačeni u optički skener.

(9) U slučaju da birač ne ubaci sve glasačke listiće koji su mu izdati na biračkom mjestu, član biračkog odbora zadužen za kontrolu glasačke kutije upozorit će ga da je obavezan da to uradi. Ako birač ne postupi sukladno ovom upozorenju, predsjednik biračkog odbora će u ZARBO izvršiti evidenciju navedenog, zapisujući i podatke s identifikacijskog dokumenta birača.

(10) U slučaju da birač pokuša u glasačku kutiju ubaciti glasački listić koji se po boji ili na drugi način razlikuje od originalnih glasačkih listića koji se izdaju na biračkim mjestima, član biračkog odbora zadužen za kontrolu glasačke kutije obavijestit će o tome predsjednika biračkog odbora, koji će prekinuti proces glasanja i uz intervenciju policije taj glasački listić oduzeti biraču. Predsjednik biračkog odbora će u ZARBO evidentirati ovaj slučaj, zapisujući i podatke s identifikacijskog dokumenta birača. O navedenim slučajevima predsjednik biračkog odbora odmah obavještava izbornu povjerenstvo.

Članak 22.

(Pomoć druge osobe)

(1) Prilikom glasanja birača koji je slijep, nepismen ili lice sa invaliditetom, birač ima pravo koristiti pomoć druge osobe kojeg on izabere i uz odobrenje predsjednika biračkog odbora.

(2) Prilikom glasanja osobe iz stavka (1) ovog članka provodi se procedura propisana člankom 19. Pravilnika o provedbi izbora.

Članak 23.

(Zatvaranje biračkog mjesta)

(1) Nakon zatvaranja biračkog mjesta operater printa završni izvještaj sa ukupnim odzivom za biračko mjesto, te sa rezultatima glasanja.

(2) Jedan primjerak Izvještaja iz stavka (1) potpisuju predsjednik i svi članovi biračkog odbora i izvještaj se prilaže uz ZARBO obrazac, drugi primjer izvještaja se objavljuje na vidljivom mjestu ispred biračkog mjesta.

(3) Preliminarni rezultati se elektronski transferiraju Središnjem izbornom povjerenstvu BiH.

(4) Način dostave izbornih rezultata biti će propisan posebnim aktom Središnjeg izbornog povjerenstva BiH.

Članak 24.

(Ručno brojanje glasačkih listića)

(1) Nakon automatskog prebrojavanja glasačkih listića birački odbor pristupa ručnom prebrojavanju glasačkih listića. Glasački listići se prebrojavaju sukladno odredbama poglavlja IV – Pravilnika o provedbi izbora.

(2) Rezultati utvrđeni ručnim brojanjem se putem ZR obrazaca dostavljaju izbornom povjerenstvu koje vrši uporedbu automatskog i ručnog prebrojavanja rezultata.

(3) Postupak konačnog utvrđivanja rezultata i procedure u slučajevima razlike između automatskog i ručnog prebrojavanja biti će regulirano posebnim aktom Središnjeg izbornog povjerenstva BiH.

Članak 25.
(Glasački listići)

- (1) Za potrebe provedbe pilot projekta koristi će posebna vrsta glasačkih listića.
- (2) Izgled, forma i sadržaj glasačkog listića bitu će uređena posebnim aktom Središnjeg izbornog povjerenstva BiH u koordinaciji sa donatorom i isporučiteljem opreme.
- (3) Središnje izorno povjerenstvo BiH će koristiti potpuno isti sadržaj glasačkih listića za sva biračka mjesta u osnovnoj izornoj jedinici i za biračka mjesta na kojima se koriste optički skeneri kao i na biračkim mjestima na kojima će se glasanje vršiti bez uporabe skenera.

Članak 26.
(Izvještaj)

O cijelom postupku uporabe optičkih skenera operater je dužan da sačini posebni izvještaj koji sadrži vrijeme otvaranja i zatvaranja biračkog mjesta, ukupnu izlaznost na biračkom mjestu, vremenu potrebnom za korištenje uređaja, eventualnim problemima u radu optičkih, eventualnim problemima sa internet konekcijom prilikom dostave rezultata te druga zapažanja od strane operatera i predsjednika biračkog odbora.

Članak 27.
(Deinstalacija opreme)

- (1) Nakon završetka rada biračkog odbora operater iz članka 18. ovog Naputka dužan je deinstalirati i propisno zapakirati tehničku opremu.
- (2) Predsjednik biračkog odbora dužan je da opremu iz stavka (1) ovog članka uz osjetljivi izborni materijal dostaviti s biračkog mjesta izbornom povjerenstvu, gdje se oprema skladišti do povrata Središnjem izbornom povjerenstvu BiH.

Poglavlje IV. - Biometrijska identifikacija birača i autentifikacija birača

Članak 28.
(Oprema)

U svrhu provedbe pilot projekta biometrijska identifikacija i autentifikacija birača koristi se elektronski uređaj koji sadrži čitljivu zonu za dokumente, skener otiska prsta, display i mogućnost integriranja biometrijskih podataka u uređaj ili mogućnost elektronske provjere biometrijskih podataka.

Članak 29.
(Dostava opreme)

- (1) Tehničku opremu iz članka 8. ovog Naputka Središnje izorno povjerenstvo BiH dostavlja na biračko mjesto uz koordinaciju sa izbornim povjerenstvima i na temelju Plana dostave, a o čemu se vodi poseban Zapisnik.
- (2) Prema planu iz stavka (1) ovog članka, oprema se dostavlja najkasnije 12 sati prije otvaranja biračkih mjesta.

Članak 30.
(Operater)

- (1) Operater je osoba imenovana od strane Središnjeg izbornog povjerenstva BiH zadužena za instalaciju, provjeru, rad na opremi, rješavanje tehničkih problema, deinstalaciju i pripremu opreme za povrat opreme.
- (2) Operater je obavezan da tehničku opremu potrebnu za provedbu pilot projekta u koordinaciji sa izbornim povjerenstvom instalira na biračkom mjestu odmah nakon zaprimanja opreme od strane biračkog odbora te provjeri funkcionalnost dostavljene opreme o čemu izvještava izorno povjerenstvo.
- (3) Postupak instaliranja i načina provjere opreme biti će reguliran posebnom instrukcijom Središnjeg izbornog povjerenstva BiH

Članak 31.
(Provjera opreme)

- (1) Operater iz članka 30. ovog Naputka dužan je biti na biračkom mjestu najmanje 1 sat prije otvaranja biračkog mjesta i ponovno provjeriti funkcionalnosti opreme prije otvaranja biračkog mjesta o čemu izvještava izorno povjerenstvo putem predsjednika biračkog odbora.
- (2) Predsjednik biračkog odbora dužan je omogućiti pristup operateru uz osobe iz članka 16. stavak (1) Pravilnika o provedbi izbora.
- (3) U slučaju problema u radu i funkcioniranju opreme postupa sukladno Instrukciji iz članka 30. stavak (3) ovog Naputka.
- (4) U slučaju tehničkih problema sa opremom odluku o nastavku izbornih aktivnosti na biračkom mjestu donosi Središnje izorno povjerenstvo BiH.

Članak 32.
(Postupak biometrijske identifikacije i autentifikacije)

- (1) Prilikom ulaska na biračko mjesto radi identifikacije i glasanja svaki birač mora predložiti jedan od važećih osobnih dokumenata, u skladu s člankom 5.12 Izbornog zakona BiH, radi identifikacije. Nakon što se utvrdi identitet birača član biračkog odbora, zadužen za identifikaciju, pronalazi njegovo ime i prezime u izvodu iz Središnjeg biračkog popisa, birač se potpisuje identično kao na identifikacijskom dokumentu pored svog imena u izvodu iz Središnjeg biračkog popisa. Član biračkog odbora ima dužnost i odgovornost upozoriti svakog birača da njegov potpis na izvodu iz Središnjeg biračkog popisa mora odgovarati potpisu na identifikacijskom dokumentu koji je predložen.
- (2) Ukoliko se birač ne potpiše identično kao na identifikacijskom dokumentu, član biračkog odbora ga upozorava da se treba potpisati isto kao na identifikacijskom dokumentu, a ukoliko birač isto odbije predsjednik biračkog odbora u dijelu Z5 ZARBO navodi ime i prezime birača, redni broj birača na izvodu iz Središnjeg biračkog popisa i činjenicu da je birač odbio da se potpiše identično kao na osobnom dokumentu.
- (3) Nakon izvršene identifikacije, operater putem skenera učitava mašinsku čitljivu zonu sa dokumenta kojim je izvršena identifikacija. Nakon što aplikacija učitava osobne podatke birača, i podaci budu vidljivi na displayu, operater upućuje birača da stavi otisak odgovarajućeg prsta na čitač otiska prsta koji putem aplikacije upoređuje otisak sa podacima pohranjenim na uređaj ili sa bazom podataka Agencije za identifikacijske dokumente, evidenciju i razmjenu podataka.
- (4) Nakon što se izvrši autentifikacija i potvrdi identitet, birač se upućuje u daljnju proceduru glasanja propisanu člankom 18. Pravilnika o provedbi izbora.
- (5) U slučaju neuspjele autentifikacije vrši se ponovna identifikacija putem osobnog dokumenta od strane predsjednika biračkog odbora i člana biračkog odbora zaduženog za identifikaciju, o čemu se vodi posebna evidencija koja sadrži ime i prezime birača kod kojeg nije uspjela

autentifikacija i vrijeme glasanja. Birač se nakon dvostruke identifikacije upućuje u daljnu proceduru glasanja propisanu člankom 18. Pravilnika o provedbi izbora.

(6) U slučaju pokušaja glasanja u ime druge osobe, glasanje se prekida te se poziva policija. Predsjednik biračkog odbora će u ZARBO evidentirati ovaj slučaj, zapisujući podatke s identifikacijskog dokumenta kojim je pokušano glasanje i podatke osobe koja je pokušala glasanje ukoliko raspolaže tim podacima. O navedenim slučajevima predsjednik biračkog odbora odmah obavještava izbornu povjerenstvo.

Član 33. (Pomoć drugog lica)

(1) Prilikom glasanja birača koji je slijep, nepismen ili osoba sa invaliditetom, birač ima pravo koristiti pomoć druge osobe kojeg on izabere i uz odobrenje predsjednika biračkog odbora.

(2) Prilikom glasanja osobe iz stavka (1) ovog članka provodi se procedura propisana člankom 19. Pravilnika o provedbi izbora.

(3) Za osobe za koje nije moguće izvršiti autentifikaciju primjenjuje se procedura propisana člankom 11. stavak (5) ovog Naputka.

Članak 34. (Izvješće)

O cijelom postupku biometrijske identifikacije i autentifikacije birača vodi se posebna evidencija koja sadrži vrijeme otvaranja i zatvaranja biračkog mjesta, ukupnu izlaznost na biračkom mjestu, statistike o spolu i starosti birača, broju uspješnih autentifikacija, broju neuspješnih autentifikacija, informaciju o pokušajima glasanja u ime druge osobe, vremenu potrebnom za autentifikaciju, eventualnim problemima u radu aplikacije, eventualnim problemima sa internet konekcijom te druga zapažanja od strane operatera i predsjednika biračkog odbora.

Članak 35. (Deinstalacija opreme)

(1) Nakon završetka rada biračkog odbora operater iz članka 30. ovog Naputka dužan je deinstalirati i propisno zapakirati tehničku opremu.

(2) Predsjednik biračkog odbora dužan je da opremu iz stavka (1) ovog članka uz osjetljivi izborni materijal dostavi sa biračkog mjesta izbornom povjerenstvu, gdje se oprema skladišti do povrata Središnjem izbornom povjerenstvu BiH.

Poglavlje V. – Video nadzor

Članak 36. (Oprema)

(1) U svrhu provedbe pilot projekta video nadzor koristi se video kamera sa odgovarajućim stalkom, uređajem za lokalnu pohranu podataka te eventualno display za prikaz video snimaka u realnom vremenu.

(2) Središnje izbornu povjerenstvo BiH donijet će obavezujuće Uputstvo o instalaciji, korištenju opreme za video nadzor, prijenosu i čuvanju nadzornih video snimaka te o odgovornostima nadležnih organa koji su u tom smislu zaduženi za provođenje izbora, kao i o prekršajima zbog kršenja tih pravila.

(3) Pilot projekat video nadzora provesti će se samo ukoliko se osiguraju tehnički uvjeti za provedbu pilot projekta.

Članak 37.
(Dostava opreme)

(1) Tehničku opremu iz članka 8. ovog Naputka Središnje izborno povjerenstvo BiH dostavlja na biračko mjesto uz koordinaciju sa izbornim povjerenstvima i na temelju Plana dostave, a o čemu se vodi poseban Zapisnik.

(2) Prema planu iz stavka (1) ovog članka, oprema se dostavlja najkasnije 12 sati prije otvaranja biračkih mjesta.

Članak 38.
(Operater)

(1) Operater je osoba imenovana od strane Središnjeg izbornog povjerenstva BiH zadužena za instalaciju, provjeru, rad na opremi, rješavanje tehničkih problema, deinstalaciju i pripremu opreme za povrat opreme.

(2) Operater je obavezan da tehničku opremu potrebnu za provedbu pilot projekta u koordinaciji sa izbornim povjerenstvom instalira na biračkom mjestu odmah nakon zaprimanja opreme od strane biračkog odbora te provjeri funkcionalnost dostavljene opreme o čemu izvještava izorno povjerenstvo.

Članak 39.
(Provjera opreme)

(1) Operater iz članka 38. ovog Naputka dužan je biti na biračkom mjestu najmanje 1 sat prije otvaranja biračkog mjesta i ponovno provjeriti funkcionalnosti opreme prije otvaranja biračkog mjesta o čemu izvještava izorno povjerenstvo putem predsjednika biračkog odbora.

(2) Predsjednik biračkog odbora dužan je omogućiti pristup operateru uz osobe iz članka 16. stavak (1) Pravilnika o provedbi izbora.

(3) U slučaju tehničkih problema sa opremom odluku o nastavku izbornih aktivnosti na biračkom mjestu donosi Središnje izborno povjerenstvo BiH.

Članak 40.
(Izvješće)

O cijelom postupku korištenja video nadzora vodi se posebna evidencija koja sadrži sve podatke vezane za rad uređaja te druga zapažanja od strane operatera i predsjednika biračkog odbora.

Članak 41.
(Deinstalacija opreme)

(1) Nakon završetka rada biračkog odbora operater iz članka 38. ovog Naputka dužan je deinstalirati i propisno zapakirati tehničku opremu.

(2) Predsjednik biračkog odbora dužan je da opremu iz stavka (1) ovog članka uz osjetljivi izborni materijal dostavlja sa biračkog mjesta izbornom povjerenstvu, gdje se oprema skladišti do povrata Središnjem izbornom povjerenstvu BiH.

Poglavlje VI – Završne odredbe

Članak 42.
(Obavješćavanje birača o provedbi projekata)

Središnje izborno povjerenstvo BiH i izborna povjerenstva obavezna su da putem sredstava javnog mnijenja, zvanične internet stranice i društvenih mreža obavijeste birače koji glasaju na

biračkim mjestima na kojim se provode pilot projekti, da Središnje izborno povjerenstvo BiH provodi pilot projekte uporabe novih tehnologija, te o svim pravima i obavezama birača u vezi sa pilot projektima.

**Članak 43.
(Obuka)**

Za sve predsjednike, zamjenike predsjednika i članove i zamjenike članova biračkih odbora biti će organizirana posebna obuka na temelju Plana i programa obuke usvojenog od strane Središnjeg izbornog povjerenstva BiH.

**Članak 44.
(Koordinacija)**

Pilot projekti bit će realizirani uz podršku međunarodnih donatora i uz koordinaciju sa Agencijom za identifikacijske dokumente, evidenciju i razmjenu podataka i Agencijom za zaštitu osobnih podataka.

**Članak 45.
(Odgovornost)**

(1) Izborna povjerenstva i birački odbori na kojima će biti realizirani pilot projekti odgovorni su za određivanje biračkih mjesta koji imaju uvjete za primjenu tehnologija koje će biti korištene u izbornom periodu, funkcioniranje tehničke opreme, osiguranje izborne tehnologije te pravovremenu dostavu opreme.

(2) Sve obveze i odgovornosti izbornih povjerenstava i biračkih odbora podliježu ispitivanju odgovornosti na temelju odredbi Izbornog zakonu BiH.

Sve što nije regulirano ovim Naputkom koriste se odredbe Pravilnika o provedbi izbora

**Članak 46.
(Pravilnik o provedbi izbora)**

Za sve ono što nije propisano odredbama ovoga Naputka primjenju se odredbe Pravilnika o provedbi izbora.

**Članak 47.
(Stupanje na snagu i objava u službenim glasilima)**

Ovaj Naputak stupa na snagu danom donošenja, a objaviti će se u „Službenom glasniku BiH“, „Službenim novinama F BiH“, „Službenom glasniku RS, „Službenom glasniku Brčko distrikta BiH“ i na internet-stranici Centralne izborne komisije BiH www.izbori.ba.

Broj: 05-1-02-2-601-1/24
Sarajevo, 03.05.2024. godine

